

mājas VIESIS

MANTOJUMS

Misiņš un viņa komānda

MAIJA KREKLE

Misiņa bibliotēka ir manas otrās mājas jau trīsdesmit divus gadus un vēl tos deviņus mēnešus pirms dzimšanas, jo te strādāja arī mana mamma. Ejot garām Skolas ielas 3. namam, kur no 1945. līdz 1992. gadam atradās grāmatu krātuve, saldi iesāpas sirds – tik daudz jauku un gaišu atmiņu saistās ar šo ēku. Tagad "Misiņi" atrodas Rūpniecības ielā, māja ir plašāka, mūsdienīgāka, bet tai nav tā mīļuma, kas bija Skolas ielas namam. Taču dzīve rit uz priekšu, atpakaļ atskatāties tikai tāpēc, ka ir pienākusi bibliotēkas 125. dzimšanas diena. Ne jau ēkas ir galvenais, bet cilvēki. Un tie vienmēr ir bijuši lieliski!

MISIŅA BIBLIOTĒKA

- Dibināta 1885. gada 19. septembrī Tīrzas "Krācēs".
- Bijusi Rīgas pilsētas Misiņa bibliotēka, LPSR ZA Fundamentālās bibliotēkas J. Misiņa latviešu literatūras nodaļa, tagad LU Akadēmiskās bibliotēkas Misiņa bibliotēka.
- Adrese Rīgā – Torņa ielā 3/5, Skolas ielā 3, Rūpniecības ielā 10.
- Fondu kopapjoms 2010. gada janvārī – 1 058 063 vienību.
- Apmeklējumu skaits 2009. gadā – 105 007.

Elza Tomsone.

Gunta Jaunmuktāne.

Velga Kinca.

Rudīte Preisa.

Anna Šmite.

Emilija Tiltiņa.

Jaunā bibliotekāre Milda Laukgale ar meitu Maiju 1955. gadā.

FOTO NO MISIŅA BIBLIOTĒKAS SĪKSPIEDDARBU KRĀJUMA

Svinīgā bibliotēkas nodošana Rīgas pilsētai. Jānis Misiņš, pilsētas galva A. Andersons, Kārlis Egle. 1925. gada 7. decembris.

Misiņa bibliotēka Torņa (Jēkaba) ielā.

Kad jaunais Tirzas "Krāču" saimnieks **Jānis Misiņš** saņēma gubernatora atļaušanu atvērt publisku bibliotēku, viņam ir tikai 23 gadi, bet liels un skaists mērķis – savākt vienkopus visas grāmatas, kas latviešu valodā izdotas. Tam tiek ziedota visa dzīve.

1925. gadā viņš 28 tūkstošus grāmatu sejumu nodod Rīgas pilsētai, par bibliotēkas pārzini izvēloties literātu un skolotāju **Kārli Egli**. Viņi ir pretstati – mazais, urķīgais Misiņš, no kura pētošā skata un spītīgās uzņēmības iegūt savā krājumā visas iespējamās vērtības baidās visi reto grāmatu īpašnieki, un lielais, lēnīgi nosvērtais druvēniecis Egls ar savu sirds siltumu un nerimtīgo darba vīra iedabu. Abus vieno mīlestība uz grāmatām, rūpes par tām, vēlēšanās Misiņa bibliotēku izveidot par lielāko latviešu zinātnisko bibliotēku.

Kārļa Egles vadībā bibliotēkas darbinieki sajūt sevi kā draudzīgu ģimeni ar kopīgiem mērķiem un uzdevumiem, ar biedriski siltām savstarpējām attiecībām. Gudrā un izglītotā vāciete **Maija Rēdliha** ar savu perfekto latviešu valodu, Jāņa Misiņa audzmeita **Hermīne Vēvere**, kas apprecas un dāvā sirmajam bibliogrāfam vectēva priekus (līdz aizbraukšanai no Latvijas 1944. gadā viņai jau ir piedzimuši trīs no sešiem bērniem), sportiskā un žīglā **Milija Andersone**, lēnā un apdomīgā **Elija Boše** apkalpo lasītājus Torņa (Jēkaba)

Pirmais sarkanbaltsarkanais karogs Skolas ielā (blakus Baltijas Kara apgabala štābam) pie Misiņiem 1988. gada 16. februārī.

ielas lasītavā, kuru vidū bieži var satikt slavenākos latviešu rakstniekus, žurnālistus, zinātniekus.

Bibliotēka noturas laikmetu maiņās un kara apstākļos. Zaudējumi ir nenozīmīgi, jo darbinieki neatstāj bibliotēku bez uzraudzības ne dienu, ne nakti. Visi, kas ienāk un paliek strādāt bibliotēkā, saslīgst ar grūti ārstējamu kaiti – viņi iemil "Misiņus" ar nesavtīgu un pastāvīgu mīlestību, kad nav svarīgs ne atalgojums, ne karjeras iespējas. Būt misiņietim – to viņi uzskata par lielu godu.

Bibliotēka Rūpniecības ielā.

Skolas ielas lasītavā 1985. gadā. Gunta Jaunmuktāne un Anna Šmite.

Tā domā arī **Elza Tomsone**, kura atnāk uz bibliotēku 1945. gadā un paliek te līdz pat 1984. gadam, kad 77 gadu vecumā pensionējas. Sīka, trausla, inteliģenta, vairāku valodu pratēja, bezgala laipna pret lasītājiem – viņa ir bibliotekāra etalons. Sirmi mati un apaļas brillītes, bet jaunavīgs un vingrs ķermenis, allaž mundrs prāts. Ļaunums, rupjība, pras-tums viņai nepielip, Tomsonīte iziet caur dzīvi latviskā skaidrībā un izturībā.

Raksturā asāka un zemnieciskāka ir viņas pāriniece, bijusī skolotāja **Emīlija Tiltiņa**. Viņai nav laika filozofiskām apcerēm, jārūpējas par abiem dēliem, par to, lai mājās, dārzā un darbā vienmēr būtu kārtība.

Visilgāk bibliotēkā nostrādā mana mamma **Milda Laukgale**. Kā divdesmitgadīga meitene viņa atnāk uz "Misiņiem" un mēnesi pirms savas septiņdesmit septītās dzimšanas dienas no tiem aiziet. Sāk kā lasītavas dar-

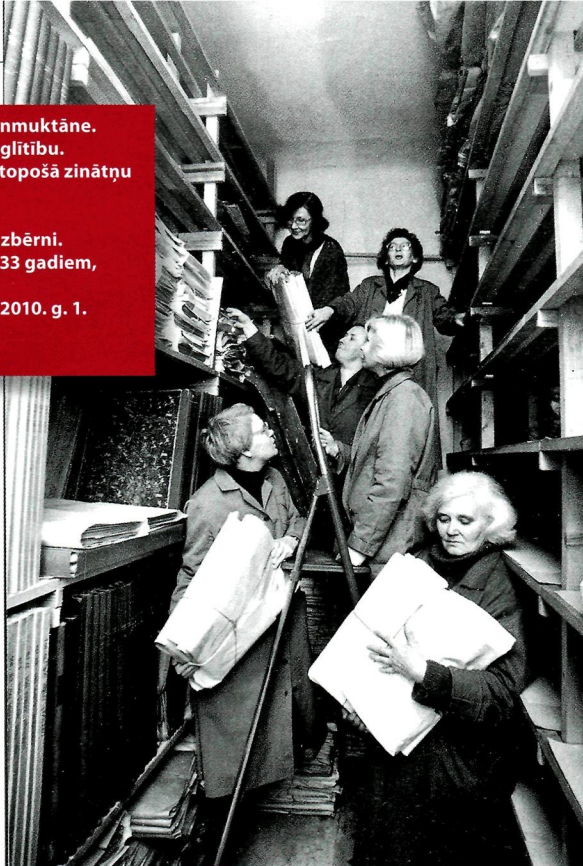
biniece blakus leģendārajai Tomsonītei, veido bibliotēkas arhīva fondu, kurā glabājas izcilākie vai vienīgie grāmatu eksemplāri, no 1982. līdz 1991. gadam Laukgalīte – tikai tā viņi sauc kolēģi – vada toreizējo ZA Fundamentālās bibliotēkas (kopš 1954. gadā "Misiņi" ir pievienoti vecākajai Baltijas valstu bibliotēkai) Misiņa latviešu literatūras nodaļu. Pārņēmusi nodaļas vadību no vecā komunistā, bet ļoti lādzīgi cilvēka Arnolda Zandmaņa, viņa mēģina atjaunot Egles garu darbā un sadzīvē. Tas ir laiks, kad "Misiņos" valda demogrāfiskais bums. Stāvokli paliek pat tās kolēģes, kas nāk aizvietot dekrēta atvaļinājumā esošās. Raudzības ejam bieži. Svarīgus jaun-tājumus apspriežam pie kafijas tases. Jaukais kabūzītis – mazītiņā telpa, kur atrodas niecīgs galdīņš, dažī krēsli un lasītavas meiteņu mēteļi – atceras gan nopietnas sarunas, gan priecīgu smieklus un jauku dziedāšanu.

- Bibliotēkas vadītāja – Gunta Jaunmuktāne.
- Sešas darbinieces ar augstāko izglītību.
- Divas maģistres, no tām viena – topošā zinātnu doktore.
- Četras daudz bērnu mātes.
- Visām kopā 19 bērni un pieci mazbērni.
- Darba stāžs "Misiņos" no 11 līdz 33 gadiem, vidēji 23 gadi.
- Alga – mazāka par vidējo valstī (2010. g. 1. ceturksni – Ls 431).

Mūsu mīļākā dziesma, gandrīz vai "Misiņu" himna, kas braši dziedama svētkos un talkas braucienos uz Tirzas "Krācēm", bija un vēl arvien ir "Kur mana bērā ķēve un likais bērza loks".

Jaunajā mājā mūs ievada **Anna Šmite**. Maza, sīka sieviņa ar lielu dūšu un varēšanu. Viņas laikā "Misiņi" kļūst par latviešu trimdas literatūras galveno krātuvi. To veicina Anniņas personiskie kontakti ar tautiešiem svešumā, viņas personības šarms un enerģija. Bieži viņai jāturas pretī nepārdomātiem lēmumiem, aizstāvojot Misiņa bibliotēkas kā pilnīgas latviešu literatūras krātuves intereses. Nu viņa audzina savus trīs mazbērņus.

Tagad Misiņa bibliotēkas priekšgalā ir **Gunta Jaunmuktāne**. Reiz lasītavas meitene, tad Rokrakstu un reto grāmatu nodaļas vadītāja, patlaban viņas plecos uzkrāta smagā nasta vest "Misiņus" cauri krīzei, neziņai un šaubām. Ilgus gadus nododamās grāmatizdevēja Jāņa Rapas darbības pētišanai, Gunta ir tuvu uzvarai – doktora disertācijas pabeigšanai.

Pārvācames... 1992. gads.

Maz mēs viņai esam palikušas šajā krīzes un beznaušanas laikā.

Arta Poriete, reiz izcilu izstāžu veidotāja, tagad lauksaimniece savā zemes gabaliņā pie Valles, ir ideju ģenerētāja. Ar mīļiem tematiem viņa strādā aizrautīgi, bet arī dažādas tautu draudzības un ražošanas nozaru izstādes prot parādīt eleganti. Artas humors dažu kaitina, bet tas bieži vien liek uzlūkot smagās lietas ar gaišāku skatu.

Ko jutusi sirds, ko domājis prāts, Še kopā likts un plaukto krāts.

(T. Zeiferts)

Ar saimniekošanu Plakanciema dārzā nodarbojas **Elga Ļustika**, bijuši kārtības ieviesēja katalogos.

Krātuvē arvien vēl dzirdu koloritākās misiņietes **Rudites Preisas** lēnos, smagos soļus. "Misiņi" – tā ir visa viņas dzīve. Rudite kopj Misiņa kapu, Rudite stāv un krīt par Misiņa bibliotēku. Jau piecus mēnešus pēc atlaišanas no darba šā gada skaistā aprīļa dienā pavadām viņu pašu Meža kapu smiltājā. Atmiņā paliek viņas raksturīgā izteicieni, tīrīgās iesaukas mūsu biedriem un nebedriem: Vadonis, Virsvadonis, Zeltgalvītis, Cukur-tūte, Persiks, Āzis... Ilgus

gadus viņa ir pašdarbības aktrise, spilgtākā loma, ko Ruditei dažreiz arī dzīvē patik attēlot, ir Blaumaņa Trīne. Un cik artistiski viņa diriģē Misiņu apvienotā kora jautros priekšnesumus bibliotēkas jubilejā – tautastērpā, ar parūkas bīzi pār plecu, sārtu sirsniņmuti, reizē pār-nopietna un zobgalīga!

Mūsu izcilākā dziesmu zinātāja un Dziesmu svētku vēstures pētniece **Velga Kince** jau savā pirmajā darba dienā noslēdz asins derību ar "Misiņiem", ievērdama un savainodama roku sietuves durvīs. Nu viņa daudzus gadus ir lasītavas vadītāja. Vēl lasītavā strādā **Dzintra Markuse** un **Vita Aišpūre**. Dzintra ir kaislīga ceļotāja, viņa māk ietaupīt pat no mazumiņa, ko saņem algā, lai apskatītu Eiropas skaistākās pilsētas. Vita, mūsu maģistre un pati jaunākā misiņiete, bija laikam pats nopietnākais cilvēks bibliotēkā, bet nu jau ir atplaukusis un iedzīvojusies. Izstādes veido un par bagāto sīkmateriālu krājumu atbild **Inguna Milgrāve**, jaunībā revolucionāre, tagad četrus skaistu un gudru meiteņu mamma. Ar periodisku strādā **Rota Goldšteina**, senos laikos dziejniece un literatūrpētniece, bet nu čakla kājām-gājēja. Kopētavā dažreiz pat grūti aiz grāmatu kalniem ieraudzīt **Ilgu Gūtmani**. Viņa vēl arvien ir tikpat slaida, tikpat laipna un tikpat savā darbā iemilējusies kā astoņpadsmit gadu vecumā, kad atnāca strādāt uz Fundamentālo bibliotēku. Jau gadus divdesmit Ilga ir misiņiete.

Kādas tik biedrības mēs varētu būt dibinājušas bibliotēkā! Reiz visas čakli adījām, tad aizrāvāmies ar kulināriju, pēc tam ar dārza darbiem, mēs esam gan daudz bērnu mātes, gan kaķu īpašnieces... Mēs varētu dibināt ja ne vairs kori, tad vismaz ansambli, jo kur misiņietes, tur atskan dziesmas. Bet pats galvenais – mēs visi, vārdā nosauktie un nenosauktie (piedodiet, mīļie!), dzīvie un mirušie, palikušie un aizgājušie – mēs esam brālība uz mūžu. Mēs esam misiņieši. **MV**

Rudite Preisa diriģē Misiņu kori bibliotēkas 115 gadu svinībās.